

хають вас з великою увагою? Проявіть себе як людина, уважна до інших. Нехай ваша поведінка говорить, що ви непокоїтесь про своїх колег і розумієте їх почуття. Як вже було не раз сказано, дивіться людям у вічі – це допоможе вам довести до них слова. Навчіться стояти спокійно. Це дуже важка наука. Якщо ви постійно турбуєтесь про те, куди діти руки чи ноги, то ви демонструєте відчуття незручності і страх втратити самоконтроль. Зведіть свої рухи до мінімуму.

Ваша мова жестів і міміка повинні виражати стремління вгору, а не вниз.

Тим, хто виступає на телебаченні, постійно нагадують, що вони повинні дивитися угору, на світло, посміхатися і намагатися мати такий вигляд, щоб їм самим було приємно.

Отже, щоб справити гарне враження, вам необхідно пам'ятати таке:

- намагайтесь мати вигляд переможця з піднесеною головою, легкою пошмишкою, відкритим поглядом;*
- випряміться;*
- руки повинні висіти спокійно і вільно;*
- коли з вами говорять, нахилийтесь вперед;*
- вигляд обличчя повинен бути ясным;*
- тягніться вгору.*

Отже, отримавши домашнє завдання, студенти будуть самостійно закріпляти навички аналітичного читання, що є необхідними для майбутніх менеджерів при вивченні різноманітної інформації.

Висновки. Таким чином, у статті ми показали, як на заняттях з української мови у вищому навчальному закладі можна вдосконалювати навички читання, що є складовою мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців будь-якої сфери, зокрема фахівців з адміністративного менеджменту.

На нашу думку, робота викладачів-словесників у вищих навчальних закладах повинна бути спрямована на формування мовленнєвої компетентності студентів. А це, у свою чергу, потребує від викладачів певної підготовки, що включає розробку завдань, спрямованих на формування мовленнєвих умінь і навичок (мовленнєвої компетентності). Ці завдання повинні бути спрямованими на їх майбутню професійну діяльність, тобто включати певний зміст, визначений їх майбутньою професійною діяльністю. У зв'язку із цим важливою сьогодні є розробка мовленнєвих завдань, пов'язаних із професійною діяльністю фахівців з адміністративного менеджменту.

Література

1. Бандурка А.М. Основы психологии управления / А.М. Бандурка, С.П. Бочарова, Е.В. Землянская. – Харьков : Изд-во Ун. внутр. дел, 1999. – 528 с.
2. Браун Л. Имидж – путь к успеху / Л. Браун. – СПб. : Питер, 2001. – 192 с.
3. Гойхман О.Я. Основы речевой коммуникации / О.Я. Гойхман, Т.М. Надеина. – М. : Инфра-М, 1997. – 271 с.

МЕДВЕДЄВА О.Р.

ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Стратегічним напрямом реформування освіти в Українській державі є формування освіченої творчої особистості, забезпечення пріоритетності розвитку людини, відтворення й трансляція культури та духовності в усій різноманітності вітчизняних і світових зразків.

Нові реалії освіти відповідно до вимог Болонського процесу вимагають демократизації системи освіти, що, в першу чергу, передбачає реалізацію конкретних дій з подальшого вдосконалення навчально-виховного процесу ВНЗ, створення оптимальних умов для розвитку кожного студента як активної творчої особистості, максимального врахування інтересів і творчих можливостей студентської молоді.

Формування майбутнього бакалавра, спеціаліста як творчої особистості стає першочерговим завданням, визначальним чинником економічного й духовного життя нашої країни. Особливо це стосується закладів освіти педагогічного напрямку, професійна діяльність випускників яких безпосередньо спрямована на формування творчої особистості школяра, майбутнього країни.

У зв'язку із цим постає об'єктивна необхідність підвищити творчий потенціал студентів, які навчаються у вищих навчальних закладах України. Але творче ставлення до життя, до праці не може виникнути саме по собі. Воно формується насамперед відповідним стилем виховання, реалізація якого пов'язана з реформуванням усіх навчально-виховних структур освіти.

З огляду на це проблема творчої діяльності студентів є досить актуальною. Творча діяльність студентів визначає характер їх соціально-професійного спрямування. Творчість – цілеспрямована діяльність особистості з пізнання й перетворення навколишнього світу, суспільства та власної інтелектуально-емоційної та моральної культури. Досліджувана нами проблема розглядається в аспекті формування нового творчого типу особистості студента, збагачення його творчими вміннями, підготовки майбутнього спеціаліста до активної соціально-професійної ролі.

Дослідженням творчої діяльності займалися такі психологи: Д.Б. Богоявленська, О.В. Брушлинський, І.Н. Дьяков, П.Н. Зінченко, В.В. Кудрявцев, О.М. Леонтєв, О.М. Матюшкін, А.П. Нечаєв, А.В. Петровський, Я.О. Пономарьов, В.М. Пушкін, С.Л. Рубінштейн, П.А. Рудик, О.К. Тихомиров, П.М. Якобсон та ін.

Вони вивчали психічні процеси, що зумовлюють творчу діяльність, і властивості, якими повинна бути наділена особистість, щоб мати потенційні можливості розв'язувати творчі завдання, мислити нешаблонно, прогресивно.

Мета статті – охарактеризувати творчу діяльність, яка виступає засобом формування творчої особистості студента.

Доведено, що будь-яка діяльність може бути як репродуктивною, так і творчою. Це стосується і науки, і техніки, і мистецтва, і педагогічної діяльності. Але всі ці прояви творчості безпосередньо базуються на певних психічних процесах. Особливість педагогічної творчості полягає в підготовці особистості, спроможної виявити себе у різноманітних сферах людської діяльності творчо.

Це особливо важливо, тому що проблеми реалізації творчого потенціалу, повного розкриття творчих можливостей людини дуже гостро в наш час постають перед вченими, дослідниками, діячами культури і мистецтва.

Творчість є головною ознакою людської сутності. Саме спроможність до творчої діяльності характеризує особистість, підкреслює своєрідність її психології, тобто “залежно від рівня діяльності можна говорити про найбільший і, відповідно, найменший рівень психічного розвитку” [6, с. 5].

Досліджуючи проблему творчості, Б.М. Теплов визначає її як “...діяльність, що дає нові оригінальні продукти суспільної цінності” [2, с. 89].

Л.С. Виготський пов'язує проблему творчості із творчою діяльністю: “Творчою діяльністю ми називаємо будь-яку діяльність, яка створює щось нове, все одно, чи бу-

де це створена творчою діяльністю певна річ зовнішнього світу, або відомий витвір розуму, або почуття, яке живе і виявляється тільки в самій людині” [1, с. 3].

Творчість – не обов’язково створення чогось цілком нового, вона може виявлятися як рекомбінація певних відомих елементів [2, с. 53].

“Головна розумова закономірність наукової творчості – самоусунення людини в процесі дослідження заради самопрояву пізнавальних об’єктів, – зазначає Б. Рунін, – звідси і головна розумова закономірність художньої творчості – самопрояв обізнаної людини назустріч речам, які пізнаються” [8, с. 121].

Б.М. Кедров своїми дослідженнями [3], присвяченими питанням теорії наукового відкриття, зробив важливий внесок у диференціацію підходу до проблеми наукової творчості та виявлення її центру.

Визначення творчості через побудову “нового” відкидає зміст багатьох видів діяльності. “Ідея безумовної цінності нового як істотної ознаки результату будь-якої творчої діяльності зменшує творчий потенціал уже створених ідей, правильне розуміння яких саме по собі формує творчу активність людини” [10, с. 75].

Слід зазначити, що існує чіткий розподіл проявів творчості в мистецтві та науці. Не менш важливий і інший висновок: особисті прояви творчості поширюються на багато галузей людської діяльності. Творча продуктивність в одній основній для особистості галузі супроводжується продуктивністю в інших галузях. У тому випадку, коли високий інтелект поєднується з високим рівнем творчості, людина найчастіше добре адаптована до середовища, активна, емоційно врівноважена, незалежна. Навпаки, при поєднанні творчості з невисоким інтелектом людина найчастіше невротична, тривожна, погано адаптована до вимог соціального оточення. Поєднання інтелекту і творчості передбачає вибір різних сфер соціальної активності. Оскільки творчість виявляється в мистецтві, то у процесі художньої творчості звичайно виділяють три етапи: задум, перетворення задуму згідно з обміркованим планом, втілення плану в матеріальну форму. Кожний з етапів – необхідний цілісний компонент творчого процесу, але вони постійно проникають один в інший таким чином, що на стадії доопрацювання може бути внесене корегування до початкового задуму. Такі ж фази виділяють у роботі винахідника. Щодо структури науково-теоретичної творчості, то тут дотримуються більш складного розподілу на етапи.

У вітчизняній науці комплекс стадій (актів, етапів, рівень, фаз, моментів тощо) творчої діяльності відповідно до художньої творчості описав Б.А. Лезін, який виділяв стадії праці, несвідомої роботи та натхнення. Праця, за Б.А. Лезіним, необхідна для наповнення сфери свідомості змістом, що має перероблятися несвідомою сферою; вона необхідна для стимуляції несвідомої роботи й натхнення.

Натхнення являє собою не що інше як “перенесення” з несвідомої сфери у свідомість уже готового висновку [5, с. 10].

Дослідження проблеми ускладнюється через спроби багатьох авторів підведення поняття “творчість” під усі види діяльності. Творчий характер діяльності визначається його специфікою, особливостями підходу до нього, практичною результативністю. З огляду на це, природу творчості можна розкрити на основі вивчення внутрішніх особливостей певного виду творчої діяльності. При цьому необхідно провести межу між художньою творчістю в будь-якому конкретному виді діяльності.

Для того, щоб отримати результат, досягти творчих успіхів, потрібен, на думку американського психолога А. Осборна, “рушій”, чи “привідний пас”, який запустив би механізм мислення. Тут необхідні бажання, воля і мотивація.

У творчості необхідною, перш за все, є системність психічної діяльності, яка дає змогу класифікувати інформацію за різними принципами, а також динамічність

цієї діяльності, яка весь час видозмінюється, перебудовує створені системи знань, явищ, до того ж, здавалось, зовсім не пов'язаних між собою.

Г.С. Тарасов детально зупиняється на питанні формування потреби як проблеми співвідношення зовнішнього і внутрішнього у процесі формування художньо-творчої мотивації.

Проблема співвідношення вищого і внутрішнього має важливий психологічний і педагогічний зміст у зв'язку з необхідністю більш диференційованого уявлення про різні форми детермінації художнього розвитку. Принципове вирішення питання про пріоритет зовнішнього і внутрішнього повинно слугувати основою для характеристики конкретних форм співвідношень детермінуючих факторів у процесі формування художньої мотивації, а саме мотивацію ми відносимо до основних факторів, які впливають на формування творчості. В умовах індивідуальної діяльності творчої діяльності діалектика художньої предметності – це діалектика мінливості і ролі функції творчого в індивідуальній діяльності, діалектика становлення творчих функцій як невід'ємної частини творчого начала [7, с. 191].

Розгляд найбільш відомих напрямів у дослідженні творчого мислення, характерних для першого етапу розвитку психології творчості (інтуїтивізм, теорія не-свідомої роботи, теорія конструктивного інтелекту, концепція спроб та помилок, теорія детермінуючих тенденцій та інтернаціонального спрямування, концепція розуміння, психологія вирішення завдань тощо), показує, що всі їх досягнення не виходять за межі описово-пояснювального знання, залишаються на рівні конкретного емпіричного підходу [4, с. 16].

“Сам по собі процес творчого мислення, відкриваючи для людини щось нове, стимулює її інтерес і, певною мірою, робить емоційно привабливим і сам процес діяльності” [4, с. 171–174].

Творче мислення як основу виховної діяльності розглядають В.А. Аганісян, Ф.М. Гоноволін, Н.В. Кузьміна, Н.Д. Левітов, Є.Н. Поляков.

Наука доки не відкрила засобів зміни кількості творчих і нетворчих елементів у діяльності. Розвиток творчості йде від переваги в діяльності репродуктивних дій, поступового домінування продуктивних дій і встановлення оптимального стану між ними. У процесі творчої діяльності продуктивне відіграє випереджальну роль, підпорядковуючи собі весь процес діяльності, спрямовуючи його на досягнення нових результатів.

Висновки. На основі аналізу філософської та психолого-педагогічної літератури щодо питання творчості можна зробити висновок, що творчість – це вид людської діяльності, пов'язаний з новизною процесу і продукту діяльності та спрямований на розв'язання суперечностей (вирішення творчих завдань), для якого необхідні об'єктивні (соціальні, матеріальні) та суб'єктивні особистісні умови (знання, уміння, творчі здібності).

Література

1. Выготский Л.С. Психология искусства / Л.С. Выготский. – М., 1968. – С. 3.
2. Громов Е.С. Художественное творчество / Е.С. Громов. – М. : Политиздат, 1970. – С. 108–109.
3. Кедров Б.М. О теории научного открытия / Б.М. Кедров // Научное творчество. – М. : Наука, 1969.
4. Левитов Н.Д. Детская и педагогическая психология / Н.Д. Левитов. – М. : Изд-во Минпрос. РСФСР, 1958. – 312 с.
5. Лезин Б.А. Художественное творчество как особый вид экономики мысли / Б.А. Лезин // Вопросы психологии и психологии творчества. – Харьков, 1907. – Т. 1. – С. 10.

6. Моляко В.А. Психология творческой деятельности / В.А. Моляко. – К. : Радянська школа, 1970. – С. 5–6.
7. Платонов К.К. Личность и труд / К.К. Платонов. – М. : Политиздат, 1965. – С. 266.
8. Рунин Б. Логика науки и тайны творчества / Б. Рунин ; под ред. Б.С. Мейлаха. – М. : Искусство, 1968. – С. 121.
9. Теплов Б.М. Психология для средней школы / Б.М. Теплов. – М., 1976. – 138 с.
10. Шулевский Н.Б. Диалектика необходимости свободы в творческой деятельности / Н.Б. Шулевский // ВКК: Творчество и социальное познание. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 75.

МЕЛЬНИК О.М.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВОСТЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Пріоритетним напрямом сучасних закладів освіти є формування здоров'я учасників навчально-виховного процесу (фізичного, психічного, соціального та духовного). Створення здоров'язберігаючого та здоров'яформувального середовища закладів освіти стає необхідною умовою та одним із критеріїв успішної діяльності шкіл і дошкільних навчальних закладів. Не менш значущою проблемою є відновлення здоров'я дітей з особливостями психофізичного розвитку. На жаль, змушені констатувати, що кількість дітей із вадами в розвитку не зменшується з кожним роком. В Україні діти з відхиленням у розвитку здобувають освіту в спеціальних навчальних закладах або закладах комбінованого типу – спеціальних садках (групах), школах-інтернатах. Світова практика взаємодії з такою категорією дітей знаходить своє вираження в інклюзивній освіті, при якій учні навчаються в навчальних закладах загального типу, у найближчих до місця проживання. Визнано, що в таких умовах діти краще адаптуються до навколишнього середовища, оволодівають спеціальними навичками, почуваються більш самостійними, потрібними в суспільстві.

Інклюзивне навчання передбачає перебування дитини з особливостями психофізичного розвитку в масовому загальноосвітньому класі (чи в масовій дошкільній групі), оволодіння нею знаннями, вміннями та навичками нарівні із здоровими підлітками; соціально-медико-педагогічний супровід дітей; забезпечення належних умов для навчання, виховання, корекційно-компенсаторної роботи (матеріально-технічне, кадрове, фінансове забезпечення) тощо. Проблеми інклюзивного навчання знаходять своє вирішення в теорії та практиці роботи науковців та вчителів-практиків, серед яких: Л. Білецька, І. Білецька, В. Засенко, Ю. Найда, Т. Сак, О. Тараненко та інші. Проте питання підготовки вчителя до роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку ще не стало предметом наукового розгляду. Саме тому *мета статті* – розкрити психолого-педагогічні засади організації педагогічного процесу з метою підготовки майбутніх учителів початкових класів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.

Інклюзивне навчання висуває нові вимоги і до вчителя початкової школи. Він повинен вміти визначати пріоритетні корекційні, навчальні, виховні завдання, напрями роботи; розробити індивідуальний корекційно-компенсаторний план роботи для кожної дитини з урахуванням нозологій; адаптувати навчальні плани, програмовий матеріал, методи, форми навчання до індивідуальних освітніх потреб дітей; орієнтуватись на соціальний досвід, пізнавальні можливості кожної дитини; розробити різноманітні прийоми та засоби для сприяння загальному розвитку ді-